

Кніжны форум

Гран-пры за кнігу «Беларусь замкавая» з рук міністра інфармацыі атрымалі Таццяна БЯЛОВА і Ігар МАЛАНЯК.

«БЕЛАРУСЬ ЗАМКАВАЯ», а таксама кніжная, казачная і...

нічым выглядае, як рэальныя сведкі былой веліччэй краіны. «Сярэбраны пояс» — гэта разбураныя замкі, руіны якіх даюць магчымасць рэальна ўявіць, якімі яны былі раней.

Нясвіжскага, Мірскага, Гродзенскага і Крэўскага замкаў. Дырэктар выдавецтва «Бяловагруп» Таццяна БЯЛОВА адзначыла: «Каб любіць Беларусь нашу родную... трэба ведаць яе гісторыю. Каб разумець характар беларусаў і не з гумарам, а цёпла ставіцца да нашай памяркоўнасці, трэба ведаць даўняе мінулае.

пасаць гэтую гісторыю ў выглядзе годнага паслання нашчадкам. Міністр інфармацыі Лілія АНАНІЧ, якая ўручала «Залаты фаліянт» пераможцам, дала кнізе сваю ацэнку: «Я суправаджала па кніжнай выставе высокіх гасцей, і «Беларусь замкавая» была заўважана і станоўча адзначана імі.

Фотаальбом «Беларусь замкавая».

Беларусь — краіна кніжная. У гэтым можна было пераканацца на ўрачыстым узнагароджанні пераможцаў 54-га нацыянальнага конкурсу «Мастацтва кнігі», якое стала фактычна кульмінацыяй XXII Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу.

Сярод лаўрэатаў — выдавецтвы «Беларусь», «Паліграфіка» і «Чатыры чвэрці», якімі кіруюць Ганна ТРУСЕВІЧ, Наталія РАЕУСКАЯ і Лілія АНЦУХ.

Стваральнікі кнігі ўпершыню паспрабавалі сістэматызаваць звесткі пра замкі Беларусі згодна з іх сённяшняй захаванасцю. У аснове выдання — спіс помнікаў, уключаны ў дзяржаўную праграму «Замкі Беларусі», прынятую на 2012–2018 гады.

выглядае «залатога», «сярэбранага» і «крынічнага» паясоў — адпаведна з маршрутамі для вывучэння культурынай спадчыны нашай краіны. «Залаты пояс» дэманструе помнікі, што дайшлі да нас у найбольш прадстаў-

ню друкуюцца 32 рэдкія архіўныя здымкі беларускіх замкаў XIX і пачатку XX стагоддзяў з рукапіснага адрэза бібліятэкі Вільнюскага ўніверсітэта. Можна ўбачыць таксама маляўнічыя панарамныя развароты з выявамі

Не забытыя і маладыя

Адна з галоўных тэм XXII Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу — 70-годдзе Вялікай Перамогі. Прадстаўнікі Расійскага кніжнага саюза, Выдавецкага дома «Звязда», прывітанай арганізацыі «Белай Русі» ААТ «Белкіна», а таксама Міністэрства працы і сацыяльнай абароны зладзілі з гэтай нагоды сумесную акцыю — наведлі Рэспубліканскі інтэрнат ветэранаў вайны і працы.

Перад ветэранамі выступае расійскі пісьменнік Генадзь ІВАНОВ.

Пасля кароткай экскурсіі госці сустрэліся з ветэранамі для размовы і чаіціцы. Але звычайнай размовы не атрымалася, бо гасцінныя жыхары інтэрната зладзілі цэлы канцэрт — спявалі песні і раманы, чыталі ўласныя вершы, танцавалі. Прадстаўнікі Расійскага кніжнага саюза і ААТ «Белкіна» перадалі ў дар інтэрнату кнігі і альбомы, прысвечаныя Вялікай Перамозе.

Наталія КАРАСЁВА.

Спецыяльны рэпартаж

Чаму беларускія дзяўчаты плацяць за іншаземцаў і чым можа скончыцца спроба адсвяткаваць свае народзіны ў вагоне цягніка, высветліла карэспандэнт «Звязды», якая правяла дзень з раз'яўненымі білетнымі касірамі ў электрычні. Наш цягнік гарадскіх ліній рухаўся па маршруце «Мінск — Рудзенск».

«ЗАЙЦЫ» І «ПАЛЯЎНІЧЫЯ» МІНСКІХ ЭЛЕКТРЫЧАК

«Я грошы заплаціў! Якія могуць быць яшчэ пытанні?»

— Гэта не той білет. Мне на гарадскія лініі патрэбны, а ў вас — эканом-клас, — кажа Святлана Багуміл, раз'язны білетны касір.

— Што значыць «не той»? Я грошы заплаціў? Заплаціў! Якія могуць быць яшчэ пытанні?! — адказвае здзіўлены пасажыр.

— Я ўсё разумею, але на наш цягнік патрэбны іншы праязны дакумент, — тлумачыць Святлана. — Вось такі, як у вашага суседа.

Мужчына незадаволена дастае кашалек і шпурнуў грошы...

Падобныя выпадкі, як расказалі раз'язныя білетныя касіры, амаль што норма. Абавязкова знойдзецца той, хто пераблытае білеты і ў сваёй няўважлівасці ні за што не прызнаецца. Часта ў непрыемныя сітуацыі трапляюцца пажылыя людзі, якія прывыклі да «звычайных электрычак» і розніцы паміж гарадскімі лініямі і рэгіянальнымі лініямі эканом-класа не разумеюць. Дарчы, сёння апліцце праезд у цягніках гарадскіх ліній можна звычайным папярковым аднаразовым білетам або бескантактнай смарт-карткай на колькасць паез-

— Непрыемна, вядома, калі пасажыры так сябе паводзяць, але што зробіш? Людзі розныя бываюць, і з гэтым трэба мірыцца, — дзеліцца сваімі думкамі Святлана.

«У чалавека свята, а ты прычэпілася з нейкай паперкай!»

Мірыцца дзяўчатам-касірам прыходзіцца не толькі з няўважлівымі пасажырамі, але і з хуліганамі. Апошняя зайшла ў цягнік на станцыі «Мінск-Паўднёвы» і адразу прычэпілася да сябе ўвагу ўсяго вагона.

— Гэй, прыгажуня, арганізуў нам выпіць і закусьці, — звяртаецца да Паліны Говарэнэ, білетнага касіра, хлопчэц гадоў дваццаці пяці. — У мяне сёння дзень нараджэння! Хачу пачаставаць сваіх сяброў.

Паліна ведае, што з такімі пасажырамі ў размову лепей не ўступаць і хутка адказвае на патрабаванне хлопца: — У нашым цягніку ежа і напоі не прадаюцца. Ваш білет, калі ласка.

— Які білет? У чалавека свята, а ты прычэпілася з нейкай паперкай! — уступае ў размову сябар імянінніка. — Вінушы яго!

— Прабачце, яны трохі перабралі, — апраўдваецца за сваіх

спадарожнікаў адзіна дзяўчына ў шумнай кампаніі. — Колькі з нас за праезд?

Добра, што ўсё скончылася менавіта так. У іншым выпадку выклікаецца міліцыя. Цікава, што хлопцаў — раз'язных білетных касіраў — на беларускіх мужчыны ў гэтую прафесію, а лішнімі яны б тут не былі. Хай нават для размовы з такімі пасажырамі, якія дзень нараджэння ў электрычні святкаваць збіраюцца.

Паліванне на «вушастых»

Святлана і Паліна скончылі Мінскі каледж чыгуначнага транспарту. Раз'язнымі білетнымі касірамі працуюць па размеркаванні. У прафесіі шмат чаго падабаецца, але ёсць і свае нюансы. Як кажуць дзяўчаты, тут трэба быць добрым псіхалагам. І найлепшы твоя памочнік у гэтай справе — практыка.

— Я спачатку хацела нешта даказаць пасажыру, але з часам зразумела, што ў некаторых сітуацыях лепей прамаўчаць, — узагадвае Паліна. — Людзі хутка успыхваюць і гэтак жа хутка згасаюць. Я даю чалавеку магчымасць выгаварыцца і астыць. Гэта важна. А ўжо потым спрабую разабрацца, чым незадаволены пасажыр.

Як адзначаюць дзяўчаты, галоўны інструмент у іх справе не строгаць, а гумар і знаходліваць.

— Паважаныя пасажыры, рыхтуйце білеты на праверку, — гучным голасам кажа Паліна. — Ваш білет, — звяртаецца касір да хлопца ў капелюшы і навушніках.

— Вы яго ўжо ў мяне правяралі, — прабурчэў падлетак.

— Прабачце, калі ласка, — звяртаецца Паліна да суседкі «зайца», расчыранелай жанчыны гадоў п'ятдзесяці. — На якім прыпынку зайшоў гэты хлопчэц?

— Толькі сеў! — хутка адказвала пільная пасажырка.

— Вы будзеце і далей сцвярджаць, што праезд у вас аплатаваны? — зноў пытаецца Паліна ў «зайца».

Хлопчэц білет купіў (сумленны трапіўся), але раз на раз не прыходзіцца. Як кажа Паліна, білетных касіраў вельмі турбуе адсутнасць заканадаўчых нормаў. Фактычна нічога з «зайцамі» не зробіш. Іх можна папрасіць пакінуць вагон. Можна выклікаць міліцыю. Але, як паказвае практыка, не так моцна ўсё бяжыць існуючых, здавалася б, немалых штрафваў. Больш за тое, устанавіць факт адсутнасці аплачанага праезду можа толькі суд.

Пасажыры розныя бываюць

Графік працы раз'язнага білетнага касіра можа пачынацца ў пяць гадзін раніцы, і гэта, прызнаецца Святлана, самае складанае. Спаць хочацца страшэнна! Але пасажыраў твае праблемы не павінны турбаваць. Прыйшоў працаваць — працуй. Як запове: акуратная форма, свежы манікюр і добра-разычлівая ўсмешка.

— Бабуля, ваша торба, — кінулася даганяць пасажырку Света. — Вы забыліся сваю торбу!

Падобныя выпадкі здараюцца часта. У цягніках людзі пакідаюць парасоны, пальчаткі, шалікі. Зусім нядаўна мужчына забыўся скуруную куртку. Добра, білетныя касіры своечасова заўважылі яе і «збераглі!» Уладальнік хутка знайшоўся. Мужчына вельмі ратная форма, свежы манікюр і добра-разычлівая ўсмешка.

— Увогуле, пасажыры ёсць роз-

«У майм «арсенале» сучасны касавы апарат і партатыўны тэрмінал-кантралёр для пасажырскіх смарт-картак», — патлумачыла Святлана Багуміл.

Дзень закаханых

— Паміж намі было больш за тысячу кіламетраў, межы дзвюх краін, сувязь праз інтэрнэт і SMS і ўпэўненасць, што... ніколі не ўбачымся. Толькі праз тры гады мы ўпершыню сустрэліся. А праз пяць — я гляджу на жонку, дачку і цешчу і разумею, што аднолькава любію іх усіх, — расказвае пра сваіх самых блізкіх людзей сцэнарыст, рэдактар кіно, драматург Андрэй Карэлін з пяшчотай у голасе. Андрэй Карэлін, як асоба крэатыўная, здатны на эмацыйныя ўсплэскі і сціплы да зменлівасці настраю і упартасці — але толькі на працы. Дома ж гэта мяккі, ласкавы бацька, клапатлівы муж і далікатны зяць. У іх маленькім свеце не існуе канфліктаў паміж нявесткай і свекрыўай, а зяць сумее, калі побач няма цешчы. Дзіва? Ды не, рэчаіснасць.

ДВА ГАДЫ Ў ЛІСТАХ

Жонка Андрэя Аляксандра — маўклівая, разважлівая і спакойная жанчына, як і большасць яе землякоў з Валодзьскай воласці Расіі. Менавіта яна з'яўляецца падмуркам іх сямейнага шчасця і ўмее стрымліваць энергію сцэнарыста, каб той, па яго ўласных словах, «змог «выбухнуць» у партрэнным кірунку з пэўным радыусам паражэння». — Я вельмі эмацыйны чалавек, прафесійна дэфармаваны ўдзюжж і ўпонамі. Для працы мне трэба знаходзіцца ў пэўным узрушаным стане, я павінен «разгнацца», выбухнуць знутры, — прызнаецца Андрэй. — Таму гармонія ў нашай сям'і — заслуга маіх жонкі і цешчы. З апошняй мы, як ні дзіўна, разумеем адно аднаго з паўслова, яна — мая родная душа.

Іх знаёмства было абсалютна выпадковым. Саша хварэла, сядзела ў інтэрнэце ў праграме M-агент, што аўтаматычна час ад часу прапанавала здымкі выпадковых людзей. Так здарылася, што з мільёнай праграмай выбрала Андрэя. Саша дадала яго ў спіс кантактаў, а ён проста аўтарызаваў яе.

— Цяпер часам робіцца страшна, што было б, калі б я быў у іншым настроі і націснуў «адмовіць»... Хаця, калі думаць, што ўсё прадвызначана, гэта перажываецца лягчэй.

Я дагэтуль упэўнены, што знаёмства з будучай жонкай было падарункам ад Тварца, ад яго шчодрасці, бо проста лёс не зводзіць разам так шчыльна.

Спачатку мы перапаліліся — аб усім, што прыходзіла ў галаву, але агульны інтарэсаў амаль не было. З часам я зразумеў: унутры нарастае пацужэц таго, што трэба хутчэй дадому, да камп'ютара (інтэрнэту ў тэлефоне ў мяне тады яшчэ не было). Саша зусім не гаварыла, як і ўсе людзі з яе роднага Чарапаўца — мне ўдалося трохі разгаварыць яе значна пазней. (Калі атрымліваў ад яе SMS з адным толькі словам «Прыйдзеш?», адчуваў, што ў гэтых літарках ляжыць усё сэнс жыцця.) Праз два гады эпістальных зносін я зразумеў, што хаваю я. А яшчэ праз год, за дзень да яе 30-годдзя, мы сустрэліся ў рэальнасці — яна прыехала да мяне ў Мінск. Сам я, па шчырасці, наўрад ці адважыўся б на гэты крок.

Я сустрэў Сашу ў красавіку пасярод ночы на вакзале, пераблытаў канец і пачатак цягніка, бег праз увесь перон, каб не спазніцца, каб зазірнуць у вочы чалавеку, якога ведаў тры гады, але ніколі не бачыў. Прывёз яе на здым-

ную кватэру, прыгатаваў вячэру — а яна сядзіць, не есць і маўчыць... Я тады яшчэ не ведаў, што гэта асаблівасць усіх пацужэц людзей, і ўвесь знерваваўся. Пакарміў, пайшоў дахаты... Саша правяла ў Беларусі 10 дзён, а летам я паехаў ужо знаёміцца з яе роднымі.

«ПРЫНІА ЯЕ ВЕРУ»

Першапачаткова Чарапаўчэц напужаў Карэліна. Адчуць рэзкі пах металургічнага камінната і амаль адразу ўбачыць коміні, з якога на некалькі метраў угору ўзнімаецца поўныя «Поўначстальі» — да гэтага трэба было падрыхтавацца. Але Андрэй прывык амаль адразу, зразумеўшы, што не можа больш жыць без гэтага заводскага паху, без самога горада.

— Тое, што я сустрэў дзяўчыну з Расіі, проста суд, таму што яна паказала мне тым мясіцы, адкуль родам мае продкі, а менавіта дзед. Апынуўшыся тут, я зразумеў, што не гасцяваць прыехаў, а вярнуўся на радзіму. Мяне «накрыла» раз і назавжды.

Чарапаўчэц стаў для мяне самым родным горадам, толькі тут я адчуваю, што вярнуўся дахаты, і я ўпэўнены, што пра такія гарады пішуць раманы. Ведаецца, як у Стывена Кінга, дзе чалавек упарта піша кнігу за кнігай пра штат Мэн, пра які ніхто нічога не ведае. Я магу хадзіць па гэтых вулачках суткамі, як мядзведзь-бадзяга, дыхаць паветрам «Поўначстальі» месяцамі. У астатніх мясіцах я толькі ў камандзіроўцы.

Саша — пратэстантка, і я паставіўся да гэтага з павагай. Нават не памятаю, у каго першага я папрасіў блаславення: у Сашы, яе маці ці пастара, а наш першы паліцман адбыўся незадоўга перад вяселлем. Я прыняў яе веру, яе грамадзянства, але нашу краіну.

САНТА КЛАУС КРУГЛЫ ГОД

Паводле слоў Андрэя, ён не проста закахаўся ў Сашу як у жанчыну і чалавека, але таксама моцна палюбіў усё

яе асяроддзе: горад, рэгіён, яе матулю, таксама маўклівую паўночную жанчыну, якая «гадовая аддаць апошняю капейку, калі ў цябе ўсё было добра».

— Я вельмі любію сваю цешчу. У яе залатыя рукі і залатое сэрца. Зоя Іванавна ўсё жыццё адрацавала электрыкам на «Поўначстальі». Сабраць-разабраць «Боінг»? Гэта да яе — умее рабіць літаральна ўсё! Мая цешча, як Санта Клаус, толькі жонка 24 гадзіны 365 дзён на год — прыдзе, моўчы аддаць нам кучу падарункаў, моўчы з'едзе назад праз некалькі тыдняў, падзякаваўшы за ўсё добрае.

Я сам не любію краінаснаць, але менавіта нашы мамы — Таццяна Канстанцінаўна і Зоя Іванавна — паказваюць і даказваюць нам, што дзеля сапраўды блізкіх людзей трэба не бяжыць іці на могое ў жаданні дапамагчы, — разважае Андрэй. — Я вельмі хачу забраць у Расію і сваю маму, але баюся, што яна будзе супраць, пражыўшы ў Беларусі ўсё жыццё. Яна навучыла мяне быць асцярожным, але не бяжыць за працу іці да канца. З яе падачы я палюбіў літаратуру, пачаў пісаць і ўрэшце стаў тым, кім стаў. Я вельмі ўдзячны ім абедзвюм, і пытанне, чым мы можам сёння дапамагчы нашым матулям, заўжды гучыць у нашай з Сашай сям'і.

Андрэй пранісаны ў кватэры жонкі ў Чарапаўцы, а яна — у яго мінскай кватэры. Жывуць яны таксама на дзве краіны, і залежнасці ад таго, дзе больш заняты сцэнарыст. Таму, жартуючы, акрамя душыўнага разумення ёсць яшчэ ўзаемапрэнкіненне тэрытарыяльнае.

Дарчы, сваю жонку Карэлін апісаў у п'есе «Герда, альбо Горад, у якім мы ўсё будзем шчаслівымі» задоўга да знаёмства з ёю. У фінале на сцэне ўзнікае партрэт Герды, як яе ўяўляў сабе драматург, а на ім — выява жанчыны, падобнай да Сашы. Аляксандра ж пісала лісты да Андрэя, калі яшчэ не ведала, хто ён такі і адкуль возьмецца... Тут міжволі паверыў у наканаванне...

Ірына СІДАРОК

Ты і я

Рангед МАЛАХОЎСКІ.

Горкім беларускім шакаладам Сціплае каханне пачастую. Лёс над прорвай — гулкім вадаспадам — Зноў пацужу срэбнай ратуе. Свет наш лёгкім волакам над морам Наплывае на ружовы бераг, Дзе спяваюць сэрцы сціплым зорам І да зор імкнецца ў шчасце вера. Гне прывід тлумнага святання, І прыць, як сон, усходні вецер. Хай сагрэе шчырае каханне Нашы сэрцы ў сумнавокі вечар.

У праменні зорнай цішыні Горад за вакном даўно маўчыць. І, забыўшы стомленыя дні, Любая заснула на плячы. У імгненны мройна-залатых Сам Анёл цябе мне паказаў. Захмяляў я ад вагчы жывых, Захмяляў, таму што пакахаў. На арэлях золкіх туманноў Нашы душы гушчаліся ў снах, І пацужу палымнелі знаоў, І акорды музыкі ў вятрах... Горад па-ранейшаму маўчыць. І здаецца — за спіною крылы. Любая заснула на плячы — Я шчаслівы.